

HER ÇOCUK BİR DÜNYADIR AMA “ONLARIN” DÜNYALARI SİZLERİNİZ...

SOSYAL HİZMET KAPSAMINDAKİ ÇOCUKLAR VE İZMİR’DEKİ SON DURUM

Nesrin YARDIMCI SARIÇAY

Ekonomik kriz, özellikle son aylarda gündemimizi fazlasıyla işgal etti.

Gün boyunca hepimizi meşgul eden bir veya birkaç konu mutlaka var.

Krizle birlikte içine kapanan insanlar;

- Acaba borçlarımı nasıl öderim?
- Kriz bana elimdekileri kaybettirir mi?
- Daha ne kadar sürer?
- Sonbaharda işler açılır mı?
- Ne yapsam da bu krizi fırsata çevirsem?

diye aylardır kara kara düşünüyor.

Oysa her şey de “olacağına” varıyor.

Piyasalardaki olumlu işaretler ise; “olacağın” iyi olacağını gösteriyor.

Dileğimiz de bu elbette.

Raporumuzun konusu; ekonominin, sosyo-kültürel yapının kısacası ülkemiz geleceğinin temel taşı olan çocuklar.

Ekonomik krizden biraz sıyrılıp, onlara dikkat çekmek istedik.

Şimdilik yalnızca; ailesinden hariç yaşayan çocuklara.

Yani; T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu çatısı altındakilere.

Bu çatının altında binlerce dünya var.

Tıpkı bizim çocuklarımız gibi:

- Standart üç öğün yemek saati haricinde de acıkan,
- Kek isteyen,
- Gece dondurma yemek için dışarı çıkmayı arzulayan,
- Pazar sabahları denize girmek isteyen,
- Okul servisine binerken camdan sallanacak bir el ile mutlu olmayı hayal eden binlerce çocuk yaşıyor bu yuvalarda.

Moda bakış açısı ile ben doğurmadım ve/veya doğurup yuvaya vermeselerdi gibi sığ bakıştan ancak onları ve hikayelerini gerçekten dinleyince vazgeçebilirsiniz.

Zira; araştırmamız kapsamında İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve çeşitli yuva temsilcileri ve yuvalarda önceden kalmış, kalmakta olan, şimdi ailesi ile yaşamakta olan çocuklarla görüşme imkanımız oldu.

Bir kere şunun peşin söylemek lazım.

Bu çocukların hiç birisi kendilerine acıma duygusu ile yaklaşılmasını istemiyor.

Hatta; T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Sosyal Risk Azaltma Projesi Proje Koordinasyon Birimi tarafından yapılan bir raporda aynen şu ifadeye yer verilmiş.

“Yurt çocuğu oldukları için acıma duygusuyla bir işe kabul edilme ihtimali çocuklar için bir anksiyete kaynağıdır.”

Biz de; araştırmamız esnasında bu kurumların maddi anlamda hiç kimseden bir beklentilerinin olmadığı, tüm ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanmakta olduğunu gördük.

Ancak; bizi en çok üzen konu; yurtlarda barınmak zorunda kalan kardeşlerin, tüm iyi niyetli çabalara rağmen ayrı ayrı şehirlere verilmesi ve görüşme umutlarının azalması oldu.

Raporumuz kapsamında; 7-12 yaş çocuk yuvalarını inceledik.

Ancak; geneli hakkında güncel bir istatistik vermek istiyoruz. Rakamlar İzmir içindir.

Şunu belirtmek gerekir ki; yetkililer, aşağıdaki rakamların değişken olabileceğini, çünkü çocuk sayılarında zaman zaman değişiklik olabileceğini ifade etmişlerdir.

Buna göre;

İzmir’de 0-6 yaş grubu çocukları barındıran 1 tane yuva var ve bu yuva Karşıyaka’dadır.

Bu yuvanın kapasitesi 75’dir. Ancak; yuvaya kayıtlı 305 adet çocuk olduğu belirtilmiştir.

Aşağıda vereceğimiz rakamlarda da aynı durum geçerli olmakla birlikte; kapasite ile kayıtlı çocukların sayısı arasındaki ark bizi şaşırtmış olmakla birlikte; kayıtlı çocukların tamamının yuvalarda kalmadığı, bunların bir kısmının koruyucu ailelerde, bir kısmının kendi ailelerinde kalmakta olduğu, bir kısmına da maddi yardımda bulunduğu ifade edilmiştir.

İzmir’de 7-12 yaş arasındaki çocukları barındıran 2 tane yuva bulunmaktadır.

- Şehit Asteğmen Adem Dertsiz Çocuk Yuvası,
- 80. Yıl Çocuk Yuvası.

Bu yuvalardan ilkinin kapasitesi 108 olup, kayıtlı çocuk sayısı 155’dir.

İkincisinin kapasitesi ise 72 olup, kayıtlı çocuk sayısı 142 adettir.

Görüşmelerimiz sonucunda; 7-12 yaş arasındaki çocukların kaldıkları yuvalarda elbette ki; üçüncü kişiler tarafından yapılan tüm maddi yardımlar da makbuz karşılığında kabul edilmektedir.

Ancak; yukarıda da belirttiğimiz gibi, yöneticilerin, annelerin ve çocukların beklentileri maddi beklentiden çok manevi beklentilerdir.

- Toplumun onlara acımaması,
- Kabul görmek,
- Sosyal etkinliklere dahil edilmek,
- Çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen ve/veya desteklenen, sponsor olunan konser, tiyatro, gezi vb. organizasyonlara davet edilmek vb. gibi.

Raporumuzun ilerleyen kısımlarında; T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Sosyal Riski Azaltma Projesi Proje Koordinasyon Birimi tarafından hazırlanan SHÇEK(Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Nihai Raporu’nda yapılan tüm yaş gruplarına ilişkin tespitlere yer verilmiştir.

Buna göre;

Yuvalardaki çocukların koruma altına alınmasının ilk sırada gelen nedeni yüzde 71,6 ile ekonomik ve sosyal yoksunluktur.

Terk nedeni ile koruma altına alınmış çocuk oranı yüzde 25,6’dır.

Yuvalardaki çocukların yüzde 59,6’sının gerekli ortam ve destek sağlandığında öz ebeveynlerinin yanına dönebilecek koşullara sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Herhangi bir şekilde bırakılan ve haklarında koruma kararı çıkan çocukların yüzde 9,6’sı haklarındaki koruma kararının çıktığı ilden farklı bir ilde kurum bakımı altına alınmaktadır.

Bunun nedeni yüzde 48,3'le koruma kararının alındığı ildeki kuruluşun kapasite durumu gelmekte, onu yüzde 45,4 ile koruma kararının alındığı ilde yaşına uygun kuruluş bulunmaması izlemektedir.

Halen yuvalarda kalmakta olan çocukların kardeşlerinin yüzde 55,2'si (Yüzde 30,9'u aynı yuvada olmak üzere) kurum bakımı altındadır.

Kurum bakımında olmakla birlikte koruma altında bulunanların oranı yüzde 60,1'dir.

7-12 yaş çocuk yuvalarında kalan çocukların yüzde 96,7'si okula gitmektedir.

Okula giden çocukların yüzde 19,2'si şimdiye kadar bir okul değiştirmiştir.

7-12 yaş çocuk yuvalarında koruma altında bulunan çocukların başka illerdeki yuvalarda ya da yurtlarda kalan kardeşlerinin yüzde 46,3'ü, aynı ilde yaşlarına uygun kuruluş bulunmadığı için başka illerdeki yuvalarda ya da yurtlarda

kalan kardeşlerinin yüzde 46,3'ü, aynı ilde yaşlarına uygun kuruluş bulunmadığı için başka ilde koruma altındadır.

Çocukların halen koruma altında olanlar dışındaki kardeşlerinin de yüzde 4,2 sinin yine kurum bakımı altında yetişmiş olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca halen yuvalarda kalmakta olan çocukların yüzde 2,9'unun kardeşleri dışında daha önce SHÇEK yuva ya da yurtlarında yetişmiş en az bir akrabasının bulunduğu bilinmektedir.

7-12 yaş çocuk yuvalarında bakım altında bulunanlar arasında özürliülerin oranı yüzde 7,6 olarak saptanmıştır.

Çocukların yüzde 97'si Kurum bakımı altında oldukları dönemde önemli herhangi bir hastalık geçirmemiştir; yüzde 61'i herhangi bir uyum sorunuyla ya da psikolojik sorunla karşılaşmamıştır.

Karşılaşılan sorunların başında, çocukların yüzde 20,3'ünde rastlanan "içe kapanıklık" gelmektedir. Çözümünde hiç ilerleme kaydedilmeyen sorunların başında ise "eşyaya zarar verme" davranışı gelmektedir.

Yuvalarda bakım altında bulunan çocukların yüzde 40,6'sı, 1-4 kişilik odalarda kalmaktadır. 13-20 kişilik odalarda kalanların oranı yüzde 13,3'tür.

Çocukların yüzde 65, 3'ü okullarındaki çocuklar tarafından herhangi bir dışlayıcı tutumla karşılaşmadıklarını söylemektedirler.

Her zaman dışlandıklarını söyleyenler yüzde 4,8, sık sık dışlandıklarını söyleyenler yüzde 4,9 oranındadır.

Öte yandan; yuvalardaki çocukların okullarında kendileri için “yuvacı” diğer çocuklar için ise; “evci” niteliğinden incindikleri saptanmıştır.

Yurtlarda kalan çocuklar için düzenlenen etkinlikler arasında en yüksek düzeyde yetersiz bulunanlar “tiyatro sahneleme, resim gibi sanatsal faaliyetler” ile “koro, halkoyunu gibi çalışmalar”dır.

Faaliyetler konusunda en yüksek sıklıkta belirlenen dilek, yurt içindeki etkinliklere spor faaliyetlerinin eklenmesi yönündedir.

Sonuç olarak; yukarıda da belirttiğimiz gibi; yuvalarda yaşamakta olan çocuklar ailelerinin yanında yaşayan çocuklardan farklı bir yaşam mücadelesi içerisinde.

Bu mücadele bir çoğu için ya kundakta ya da beşikte başlamaktadır.

Çocuklar hepimizin çocuklarıdır ve hepimizin yapabileceği bir şeyler mutlaka vardır.

Bu kapsamda; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı yuvalar, çok büyük bir boşluğu doldurmaktadır.

Maddi ihtiyaçlarının olmadığı belirtilmekle birlikte; yine de şirketlerin sosyal sorumluluk çerçevesindeki faaliyetlerinde, ilk hatırlayacakları kurumların başında gelmelidir.

Özellikle yaz tatillerinde, turizm kurum ve kuruluşları bu çocuklara da tatil yapma imkanı vermeli, her şey dahil sistemlerinde bu çocuklar hariç tutulmamalıdır.

Nitekim; tatil esnasında çocuklarımızın güvenliğinin yuvalar tarafından karşılanabileceği de ifade edilmiştir.

Ayrıca; basında; olumsuz haberler yerine, yuvalardan yeşeren başarı öykülerine sık sık yer verilmeli, çocuklarımıza özgüven aşılanmalıdır.

Çocuklarımızın 18 yaş sonrası da düşünülmesi, yuvalardan yetişen çocuklara iş imkanı sağlayan işverenlere vergi avantajı, SSK Primi avantajı vb. düzenlemeler getirilmelidir.

Başlangıçta da belirttiğimiz gibi; her çocuk bir dünyadır ve hepimizin yapabileceği bir şeyler mutlaka vardır.